

KARTA OPISU PRZEDMIOTU - SYLABUS

Nazwa przedmiotu

Planowanie i zarządzanie rozwojem zrównoważonym miast [S2Arch1E>PiZRZM]

Przedmiot

Kierunek studiów

Architektura/Architecture

Rok/Semestr

1/1

Studia w zakresie (specjalność)

–

Profil studiów

ogólnoakademicki

Poziom studiów

drugiego stopnia

Język oferowanego przedmiotu

angielski

Forma studiów

stacjonarne

Wymagalność

obligatoryjny

Liczba godzin

Wykład

30

Laboratorium

0

Inne (np. online)

0

Ćwiczenia

30

Projekty/seminaria

0

Liczba punktów ECTS

3,00

Koordynatorzy

Wykładowcy

dr hab. inż. arch. Robert Ast prof. PP
robert.ast@put.poznan.pl

Wymagania wstępne

- student ma uporządkowaną, teoretyczną wiedzę ogólną obejmującą kluczowe zagadnienia z zakresu zarządzania rozwojem zrównoważonym miast, - student ma podstawową wiedzę o trendach rozwojowych z zakresu współczesnych teorii urbanistyki i planowania przestrzennego z uwzględnieniem zarządzania strategicznego oraz marketingu i monitoringu miejskiego, - student ma podstawową wiedzę niezbędną do rozumienia społecznych, ekonomicznych, prawnych i pozatechnicznych uwarunkowań rozwoju urbanistycznego miast i regionów, - student ma podstawową wiedzę w zakresie kierunków studiów powiązanych ze studiowanym kierunkiem studiów, - zna podstawowe metody, techniki, narzędzia i materiały stosowane przy rozwiązywaniu zadań projektowo-planistycznych z zakresu projektowania urbanistycznego i planowania przestrzennego, - student potrafi pozyskiwać informacje z literatury, baz danych oraz innych, właściwie dobranych źródeł, potrafi integrować informacje, dokonywać ich interpretacji, a także wyciągać wnioski oraz formułować i uzasadniać opinie, - student potrafi dokonać krytycznej analizy sposobu funkcjonowania i ocenić istniejące rozwiązania przestrzenne w zakresie projektowania urbanistycznego i planowania przestrzennego, - student potrafi zaprojektować złożone struktury zespołów urbanistycznych o charakterze centrotwórczym i kulturotwórczym, - student potrafi dokonać krytycznej analizy sposobu funkcjonowania i ocenić — zwłaszcza w powiązaniu ze studiowanym kierunkiem studiów — istniejące rozwiązania techniczne, w szczególności urządzenia, obiekty, systemy, procesy, usługi, - student potrafi dokonać identyfikacji i sformułować specyfikację zadań praktycznych w

zakresie projektowania urbanistycznego i planowania przestrzennego, - potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role, - prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy w zakresie różnych sytuacji przestrzennych w skali różnorodnych zespołów urbanistycznych, - student rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób, - student ma świadomość i rozumie pozatechniczne aspekty i skutki działalności inżynierskiej, w tym jej wpływu na środowisko i związanej z tym odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

Cel przedmiotu

Głównym celem opracowywania programu rozwoju wybranego miasta (złożonej struktury przestrzennej) jest zapoznanie się z uwarunkowaniami i problemami związanymi z procesami rozwoju w aspekcie przestrzennym, społecznym, ekonomicznym i środowiskowym, a przede wszystkim zdobycie umiejętności realizacji opracowań programowo-projektowych rozwoju zespołów urbanistycznego o znacznym stopniu złożoności. Program realizowany jest w zakresie analiz urbanistycznych, społecznych i ekonomicznych oraz definiowania założeń programowo-przestrzennych i tworzenia optymalnej koncepcji zagospodarowania i zabudowy terenu, z uwzględnieniem zasad kompozycji urbanistycznej i kształtowania optymalnego wizerunku miasta jako czynnika konkurencyjności i public relations. Program dotyczy koncepcji rozwoju terenów zdegradowanych, postindustrialnych zagospodarowania przestrzennego wybranego terenu w przestrzeni miasta lub gminy, jako wielofunkcyjnego zespołu urbanistycznego o różnej dominancji funkcjonalnej: handel, biznes, kultura, sport, rozrywka, nauka, edukacja itd. Koncepcja ogólna całości opracowywana jest w skali 1:1000 lub 1:2000, z bilansem, przekrojami, wizualizacją przedstawiającą powiązania z kontekstem miejskim (plansza podstawowa). Koncepcja szczegółowa - zagospodarowania i urzędzenia wybranego ważnego fragmentu przestrzeni publicznej opracowywana jest w skali 1:500, z wizualizacją, widokami perspektywicznymi, przekrojami, rozwinięciami elewacyjnymi i detalem urbanistycznym. Elementem uzupełniającym jest pisemnie opracowany program rozwoju z uzasadnieniem społecznym i ekonomicznym. Ponadto celem realizacji ćwiczeń jest: - poznanie współczesnych zagadnień i elementów teorii rozwoju zrównoważonego zespołów urbanistycznych w różnych skalach w aspekcie tworzonej dokumentacji projektowo-planistycznej, - praktyczne poznanie problematyki równoważenia rozwoju miast na różnych poziomach, z szczególnym uwzględnieniem poziomu lokalnego w kontekście gminy, - poznanie procedury formalno-prawnej uwarunkowań wdrażania projektów zrównoważonego rozwoju miast i regionów w Polsce - poznanie podstawowych instrumentów i narzędzi stosowanych w procedurze zarządzania rozwojem zrównoważonym miast w aspekcie zarządzania strategicznego, - poznanie narzędzi i technik sporządzania programów i projektów zarządzania rozwojem zrównoważonym miast z uwzględnieniem technik negocjacji społecznych, marketingu miejskiego, partycypacji społecznej i partnerstwa publiczno-prywatnego, - poznanie praktycznych metod zarządzania rozwojem zrównoważonym miast w proekologicznym i społecznym podejściu do zagospodarowania przestrzeni gmin, poznanie metodyki sporządzania dokumentów wspomagających rozwój miasta – Lokalny Program Rozwoju i Rewitalizacji, Program Zadań Inwestycyjnych, Program Rewitalizacji, Operat Środowiskowy, Operat Wodnoprawny, Studium Wykonalności, Studium Chłonności Inwestycyjnej obszaru, Analiza Klimatu Inwestycyjnego miasta i in.

Przedmiotowe efekty uczenia się

Wiedza:

- A.W2. projektowanie urbanistyczne w zakresie opracowywania zadań o różnej skali i stopniu złożoności, w szczególności: zespołów zabudowy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i powiązań;
- A.W3. planowanie przestrzenne oraz narzędzia polityki przestrzennej;
- A.W4. zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie koniecznym do projektowania architektonicznego;

Umiejętności:

- A.U2. zaprojektować prosty i złożony zespół urbanistyczny;
- A.U3. sporządzać opracowania planistyczne dotyczące zagospodarowania przestrzennego i interpretować je w zakresie koniecznym do projektowania w skali urbanistycznej i architektonicznej;
- A.U4. dokonać krytycznej analizy uwarunkowań, w tym waloryzacji stanu zagospodarowania terenu i zabudowy; formułować wnioski do projektowania i planowania przestrzennego, prognozować procesy przekształceń struktury osadniczej miast i wsi, oraz przewidywać skutki społeczne tych przekształceń;
- A.U5. ocenić przydatność zaawansowanych metod i narzędzi służących do rozwiązywania prostych i złożonych zadań inżynierskich, typowych dla architektury, urbanistyki i planowania przestrzennego oraz

wybierać i stosować właściwe metody i narzędzia w projektowaniu;

A.U8. myśleć w sposób twórczy i działać, uwzględniając złożone i wieloaspektowe uwarunkowania działalności projektowej, a także wyrażać własne koncepcje artystyczne w projektowaniu architektonicznym i urbanistycznym;

A.U9. integrować informacje pozyskane z różnych źródeł, dokonywać ich interpretacji i krytycznej, szczegółowej analizy oraz wyciągać z nich wnioski, a także formułować i uzasadniać opinie oraz wykazywać ich związek z procesem projektowym, opierając się na dostępnym dorobku naukowym w dyscyplinie;

A.U10. porozumiewać się przy użyciu różnych technik i narzędzi w środowisku zawodowym i interdyscyplinarnym w zakresie właściwym dla projektowania architektonicznego i urbanistycznego oraz planowania przestrzennego;

A.U11. pracować indywidualnie i w zespole, w tym ze specjalistami z innych branż, a także podejmować wiodącą rolę w takich zespołach;

A.U12. oszacować czas potrzebny na realizację złożonego zadania projektowego;

A.U13. formułować nowe pomysły i hipotezy, analizować i testować nowości związane z problemami inżynierskimi i problemami badawczymi w zakresie projektowania architektonicznego i urbanistycznego oraz planowania przestrzennego;

A.U14. wykonać dokumentację architektoniczno-budowlaną w odpowiednich skalach w nawiązaniu do koncepcyjnego projektu architektonicznego;

Kompetencje społeczne:

A.S1. efektywnego wykorzystania wyobraźni, intuicji, twórczej postawy i samodzielnego myślenia w celu rozwiązywania skomplikowanych problemów projektowych;

A.S2. publicznych wystąpień i prezentacji;

A.S3. podjęcia roli koordynatora działań w procesie projektowym, zarządzania pracą w zespole oraz wykorzystania umiejętności interpersonalnych (rozwiązywanie konfliktów, umiejętność negocjacji, delegowanie zadań), podporządkowania się zasadom pracy w zespole i brania odpowiedzialności za wspólne zadania i projekty;

A.S4. brania odpowiedzialności za kształtowanie środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego, w tym za zachowanie dziedzictwa regionu, kraju i Europy.

Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria oceny

Efekty uczenia się przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:

1. Wykład:

ocena formująca:

- elaborat tekstowo-rysunkowy (do opracowania w domu przez każdego z studentów) opisujący wybrane zagadnienia z zarządzania rozwojem zrównoważonym miast; rozwinięcie definicji podstawowych pojęć i elementów procesu i struktury zarządzania rozwojem miasta (ocena umiejętności syntezy wiedzy, użycia fachowych określeń i zwrotów, czytelność rysunków, schematów ideowych, właściwy dobór przykładów, rycin i fotografii), format A4, stron 3, il.

- autorska prezentacja multimedialna na zadany temat (do opracowania w domu przez kiluosobowe zespoły studentów) – wybrane elementy zarządzania rozwojem zrównoważonym miast, np.: (oddanie na płycie CD).

ocena podsumowująca:

jest średnią ocen formujących za elaborat tekstowo-rysunkowy i autorską prezentację multimedialną z uwzględnieniem frekwencji na wykładach

2. Ćwiczenia:

ocena formująca:

Przegląd cząstkowy sprawdzający stopień zaawansowania pracy studenta – pozytywna ocena z przeglądu jest niezbędna do zaliczenia przedmiotu.

PRZEGLĄDY: I. Zamknięcie etapu analiz: analizy, w skalach odpowiadających tematowi.

II. Przegląd zaawansowania prac nad koncepcją programową.

III. Przedstawienie zaawansowania prac w formie rysunkowej i tekstowej. ocena podsumowująca:

wykonanie projektu zaliczeniowego

PRZEGLĄD ZALICZENIOWY:

Końcowy przegląd na ostatnich zajęciach – wystawa projektów, których autorzy dokonują prezentacji przyjętych rozwiązań programowo-projektowych na forum grupy. Ocena zaawansowania prac i/lub obrona w grupach. Koncepcja programowo-projektowa 1:1000, przedstawione w formie rysunkowej i tekstowej (opis na planszy). Na ocenę ma wpływ: praca projektowa musi zostać wykonana zgodnie z

w/w zakresie opracowania, ilość nieobecności w ciągu semestru nie może przekraczać 30%, należy uzyskać oceny pozytywne ze wszystkich przeglądów, praca projektowa musi być opracowana graficznie w sposób czytelny, estetyczny i nowatorski ostateczna ocena jest sumą ocen z przeglądu, wartości merytorycznej i graficznej projektu i aktywności podczas zajęć.
Przyjęta skala ocen: 2,0; 3,0; 3,5; 4,0; 4,5; 5,0

Treści programowe

Wykład:

- Współczesne zagadnienia i elementy teorii rozwoju zrównoważonego zespołów urbanistycznych w skali dzielnicy, miasta i regionu,
- Wybrane zagadnienia urbanizacji w świetle globalizacji i polityki lokalnej,
- Konkurencyjność jako potencjał strategiczny przestrzeni i instytucji miejskich
- Planowanie i zarządzanie strategiczne w aspekcie funkcjonowania administracji w architekturze, urbanistyce i planowaniu przestrzennym,
- Organizacja procesów inwestycyjnych według projektów publiczno-prywatnych,
- Problematyka równoważenia rozwoju miast na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym,
- Formalno-prawne uwarunkowania zrównoważonego rozwoju miast i regionów w Polsce i Unii Europejskiej,
- Podstawowe instrumenty i narzędzia zarządzania rozwojem zrównoważonym miast w aspekcie zarządzania strategicznego,
- Narzędzia i techniki zarządzania rozwojem zrównoważonym miast z uwzględnieniem technik marketingu miejskiego, partycypacji społecznej i partnerstwa publiczno-prywatnego
- Nowoczesne metody zarządzania rozwojem zrównoważonym miast w proekologicznym i społecznym podejściu do zagospodarowania przestrzeni gmin,
- poznanie współczesnych przykładów rozwoju miast zarządzanych metodami rozwoju zrównoważonego,
- dokumenty planistyczne wspomagające rozwój miasta – Lokalne Programy Rozwoju i Rewitalizacji, Programy Zadań Inwestycyjnych i in.

Ćwiczenia:

Analizy dokumentów planistycznych i prorozwojowych miasta / gminy: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, Miejscowe plany zagospodarowania Rewitalizacji, Operat Środowiskowy, Operat Wodno-prawny, Studium Wykonalności, Studium Chłonności Inwestycyjnej obszaru, Analiza Klimatu Inwestycyjnego miasta, Budżet Gminy i Miasta, Wieloletni plan Inwestycyjny i in.

Część studialna

Analizy wybranego obszaru w skali 1:1000 lub 1:2000 w tym:

- powiązań i dostępności komunikacyjnej
  - funkcjonalna-inwentaryzacja z zaznaczeniem głównych funkcji i ważniejszych obiektów architektonicznych
  - walorów kulturowych - zabytki
  - walorów przyrodniczych
  - zieleni o różnych funkcjach walorów kompozycyjnych i krajobrazowych miejsca wraz z otoczeniem: punkty, osie i ciągi widokowe, dominanty, akcenty, znaki szczególne pozytywne i negatywne
  - krystalizacji i integracji obszaru z głównymi przestrzeniami publicznymi (place, ulice) miasta
- Waloryzacja wybranego obszaru strategicznego - ocena istniejących zasobów, zdefiniowanie czynników przewodnich rozwoju, sformułowanie wniosków i określenie głównych założeń rozwoju miasta i gminy.

Określenie celów ogólnych projektu:

- poprawa ładu przestrzennego
- poprawa jakości życia mieszkańców dzięki stworzeniu nowej, atrakcyjnej formy przestrzennej o charakterze wielofunkcyjnym, która przyczyni się do zaspokojenia różnorodnych potrzeb użytkowników i mieszkańców miasta

Część projektowa

Praca nad koncepcją projektową zespołu urbanistyczno-architektonicznego na przeanalizowanym obszarze, budowanie programu funkcjonalno-przestrzennego złożonego zespołu urbanistycznego o charakterze centrotwórczym lub kulturotwórczym lub rekreacyjno-sportowym.

Określenie dominującej funkcji zespołu (handel, biznes, usługi, kultura, edukacja, rekreacja, sport itd.) i funkcji uzupełniających (np. gastronomia).

Budowanie programu przekształceń lub odnowy badanego obszaru, uwzględniającego istniejące uwarunkowania i powiązania funkcjonalno-przestrzenne z otoczeniem. Koncepcja projektowana

kreowana w oparciu o zasadę rozwoju zrównoważonego, czyli uwzględniająca aspekty: przestrzenny, społeczny i ekonomiczny.

Plansza podstawowa:

- koncepcja rozmieszczenia funkcji zespołu w skali 1:1000 lub 1:2000
  - bilans procentowy powierzchni projektowanych funkcji
  - relacje przestrzeni zabudowanych do niezabudowanych
  - stopień atrakcyjności przestrzeni publicznych,
  - projekt zabudowy obszaru: obiekty architektoniczne, przestrzenie placowe i uliczne, tereny zielone - widok aksonometryczny całej struktury zespołu
  - widoki perspektywiczne szczególnych miejsc zespołu z pozycji człowieka (wejście, punkt kulminacyjny, wyjście) w odniesieniu do „drogi architektonicznej” człowieka poruszającego się po centrum
- Projekt urbanistyczny realizacyjny w skali 1:500 wybranego fragmentu opracowywanego zespołu z zaznaczeniem:
- przedstawienie koncepcji w trzecim wymiarze w postaci: modelu, aksonometrii, wizualizacji
  - przedstawienie odrębnych szkiców projektowych z pisemnym komentarzem dokumentujących rozwój koncepcji.
  - rodzajów zieleni (drzewa, krzewy, trawa, kwiaty)
  - detalu urbanistycznego i elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, bramy, pergole, fontanny)

Metody dydaktyczne

1. wykład / wykład problemowy / wykład z prezentacją multimedialną.
2. ćwiczenia / metoda ćwiczeniowa (ćwiczebna) oparta na wykorzystaniu różnych źródeł wiedzy (film, fotografie, materiały archiwalne, teksty źródłowe, dokumenty, roczniki statystyczne, mapy, Internet itp.) / metoda projektu / studium przypadku (studium przykładowe) / klasyczna metoda problemowa.
3. eLearning Moodle (system wspomagania procesu dydaktycznego i nauczania na odległość).

Literatura

Podstawowa

1. E. Checzko-Hyłowa (Red.), Trwały rozwój polskich miast nowym wyzwaniem dla planowania i zarządzania przestrzenią, Politechnika Krakowska, Kraków 2001
2. Ast R.: Architektura w procesie inwestycyjnym. Wybrane aspekty. Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1997.
3. Kozłowski S.: W drodze do ekorozwoju, PWN, Warszawa 1997.
4. Kukliński A., Kołodziejski J., Markowski T., Dziemianowicz W.: Globalizacja polskich metropolii. Warszawa 2000.
5. Markowski T.: Zarządzanie rozwojem miast. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.
6. Noworól A.: Instrumenty zarządzania rozwojem miasta. IGPIK, Kraków 1998.
7. Parteka T.: Planowanie strategiczne rozwoju zrównoważonego. Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1997.
8. Pęski W.: Zarządzanie zrównoważonym rozwojem miast. Arkady, Warszawa 1999.
9. Romanowska M.: Strategie rozwoju i konkurencji. Centrum Informacji Menedżera, Warszawa 2002.
10. Wysocka E.: Metoda ogólna planowania przestrzennego na tle zmian systemu zarządzania. IGPIK, Warszawa 1990.
11. Zabłocki E.: Rozwój zrównoważony. Idee, efekty, kontrowersje. UMK, Toruń 2002.
12. E-skrypt dla przedmiotu „Zarządzanie rozwojem zrównoważonym miast”.

Uzupełniająca

1. Albrow M.: The Global Age. Stanford 1997.
2. Andrzejewski R.: Ekologiczne podstawy przestrzennego zagospodarowania kraju. Warszawa, 1994.
3. Ast R., Architektura wybrzeża, Wyd. PP., Poznań 1999
4. Borowski K.: Przemiany urbanistyczne miast i regionów z szczególnym uwzględnieniem czynników prawno - organizacyjnych. W: Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej „Architektura i Urbanistyka”, Zeszyt 3, Wyd. PP, Poznań 2002.
5. Borowski K., Brochado R., Zimowski L.: Przestrzenie wielorakiej koegzystencji. Uwarunkowania i przyczynki zrównoważonego rozwoju. Komisja Urbanistyki i Planowania Przestrzennego PAN w Poznaniu, Poznań 2002.
6. Cichy- Pazder E., Humanistyczne podstawy kompozycji miast, Kraków 1998
7. Cichy-Pazder E.: Tereny poprzemysłowe. Strategia równoważenia rozwoju. Obszar strategiczny Kraków – Wschód. W: Trwały rozwój polskich miast nowym wyzwaniem dla planowania i zarządzania

przestrzenią. Praca zbiorowa pod red. E.Heczko-Hyłowej, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 2001.

8. Delorme A.: Wprowadzenie do zagadnień polityki ekologicznej. Wydawnictwo Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 1986.

9. Heczko-Hyłowa E.: Nowy model planowania urbanistycznego i zarządzania rozwojem miast i regionów w Polsce. W: Kierunki transformacji polskich miast u progu wstąpienia do Unii Europejskiej. Materiały Konferencji Naukowej, Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego Politechniki Szczecińskiej, Szczecin 2001.

10. Markowski T.: Konkurencyjna przestrzeń, konkurencyjne miasto, pro konkurencyjne zarządzanie. Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej, KAIU PAN, TUP. Międzynarodowa Konferencja „Kierunki i potrzeby przekształceń miast i regionów w aspekcie równoważenia rozwoju oraz integracji z Unią Europejską” na temat: Konkurencyjność miast i regionów jako problem planowania przestrzennego w perspektywie integracji z Unią Europejską. Materiały przedkonferencyjne, Kraków 18-19.10.2002.

11. Robertson R.: Globalization. Social Theory and Global Culture. London 1992.

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

	Godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	92	4,00
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	62	2,00
Praca własna studenta (studia literaturowe, przygotowanie do zajęć laboratoryjnych/ćwiczeń, przygotowanie do kolokwium/egzaminu, wykonanie projektu)	0	2,00